

Oponentský posudek:

Hodnocená bakalářská práce: PharmDr. Daria Kučová, CSc.: *Kult sv. Darii na křesťanském Východě a Západě, 2023, rkp 60 stran, I-XXII stran obrazové přílohy*

Studijní program: Náboženská výchova (KKNS PdF UHK)

Studijní obor: Náboženská výchova (KKNS PdF UHK)

Vedoucí práce: PhDr. Radek Martínek, Ph.D.

Oponent práce: Lukáš de la Vega Nosek

Hodnocení oponenta:

Originálnost a vhodnost tématu: **A**

Myšlenkové zpracování a invence: **C**

Metoda práce: **B**

Formální zpracování práce: **F**

Stylistické a gramatické zpracování práce: **A**

Návrh na výsledné hodnocení: **B**

Otázka k obhajobě:

*V práci zmiňujete bez hlubšího popisu Ježíšovu modlitbu. O co jde? Jaká tradice se k této modlitbě na křesťanském Východě váže? Vidíte nějaké paralely v jiných náboženských tradicích? Můžete vycházet z knihy *Upřímná vyprávění poutníka svému duchovnímu otci* (Olomouc: Refugium, 2001).*

Podrobně:

I) Originálnost a vhodnost tématu (hodnocení: A)

Téma je pro autorku více než osobní. Celá práce se nese v duchu osobního hledání a bádání. Osobní hledání své křestní patronky, nálezy několika postav s tímto jménem a doplnění tématu o architektonické a historické souvislosti, to vše dohromady dělá práci neskutečně zajímavou. Jistě, zvláště v závěru je autorčino osobní dobrozdání o příjemných nálezech tolika světic a tolika kostelů, snad až přespříliš osobní, ale není to nijak za hranou. Jistě autorka mohla - snad dokonce měla - předat závěrem své práce nějaké obecnější závěry, než jen své vlastní osobní přiznání.

Každopádně téma hledání světců a světic není v bakalářských pracích zrovna nejčastější, a proto je téma skvělé a vhodné. Škoda, že se autorka nepokusila o hlubší reflexi teologie křestního jména. Připočteme-li k tomu skvělou češtinu, pak snad můžu říci, že práce vyhovuje, někdy i vysoce překračuje většinu kritérií - kromě jedné - kladených na bakalářskou práci.

II) Myšlenkové zpracování a invence (hodnocení: B)

Autorka svou bakalářskou práci koncipovala do sedmi kapitol, včetně úvodu a závěru. K práci přidala i objemnou fotografickou přílohu čítající přes dvacet stran a více jak 40 fotografií.

Svůj výklad koncipuje podle teologického schématu, kdy nejprve předkládá pojetí svatosti (2. kap.). Věnuje se zde i mučednictví (viz 2.2., 2.3., a do jisté míry i 2.4.), kterému věnuje speciální kapitolu vzhledem k pojetí v pravoslaví, viz „Mučednictví a mnišský život v ruském pravoslaví“ (viz kap. 3). Klíčovou kapitolou práce se zdá být ta čtvrtá věnovaná biografiím nositelek jména Daria: „Nositelky jména Daria uctívané v katolické a pravoslavné církvi“ (viz kap. 4). Následně se v páté kapitole autorka věnuje architektonickým, ikonografickým a kunsthistorickým nálezům. Když svůj výklad rozděluje podle geografického umístění té, které památky (Itálie, Německo, Rakousko, Ruská federace, viz kap. 5). V šesté kapitole se autorka věnuje kultu sv. Darii (kap. 6) a následuje Závěr a soupis použité literatury.

Počtem znaků autorka velmi silně překračuje požadavky kladené na bakalářskou práci (autorka dosahuje přibližně 86 tisíc znaků vč. mezer (limit je cca 72 tisíc). Celá práce má tak rozměry spíše práce magisterské. To rozhodně není jen výhoda, spíše naopak, může to odkazovat na absenci

sebekritiky, případně vhodnější komunikace s vedoucím práce. Celá řada pasáží v práci nepředkládá nijak hlubokou sondu, proto je zde řada informací většinou povšechných a nijak hlubokých. Např. v kap. 5, kde je pouhý soupis kostelů a kaplí, bez většího architektonického či kunsthistorického přesahu a výkladu, nebo v kap. 4. se o světicích dozvíme opravdu jen ty legendární příběhy, bez přesahu k historické kritice, potažmo zde zásadněji absentuje teologický rozměr jejich svatosti (krom povšechných a běžných zmínek o nebyvalé zbožnosti světic).

I mohutná obrazová příloha je sice zajímavou a místy pestrou sondou do života různých světic (vč. archivních dokumentů), ale vesměs jde o fotografie stažené z webových stránek.

Asi nejzásadnější absence v obsahu a invence je spjatá s chybějící teologií křtu, či teologií křestního jména, tedy hlubším provázáním života světic s každodenním životem člověka, nesoucí jejich jméno. Autorka sama na tuto skutečnost upozorňuje, např. v závěrečném odstavci. Ale v celé práci se nepokusí o své vlastní domýšlení. Co tedy vlastně znamená nosit jméno světce? Proč je to / proč to může být důležité?

Nyní k několika obsahovým a tématickým slabinám práce:

s. 14: „Původ mučednictví můžeme hledat v židovském prostředí.“ – mučednictví rozhodně není spjato jen s židovským a křesťanským milieu; i dnes rok co rok přibývá počtu zemřelých ateistů, kteří umírají za to, že nemají víru (viz Írán, Pákistán, Saudská Arábie...); mučednictví pro víru zkrátka je skutečnost, která je doložena i v dalších náboženských tradicích

s. 17: „Člověk žil od počátku ve shodě s přírodou. Vnímal proměny okolního světa, střídání světla a tmy, fázi měsíce a ročních období, a i když neznal jejich přírodovědnou podstatu, reagoval na ni a přizpůsoboval se. Časem se objevily různé způsoby zaznamenávání času, ze kterých se vyvinulo to, co dnes nazýváme kalendář. Zakládá se na počítání pravidelně se opakujících cyklů – dnů (podle rotace Země kolem své osy), měsíců (podle fázi Měsíce) a roků (podle oběhů Země kolem Slunce).“ – a) nezdá se mi, že by člověk od počátku žil ve shodě s přírodou, drancování a uzurpování prostoru a přírodních zdrojů je spjato s člověkem „odjaktěživa“; b) kalendář se nejen ve starověku, ale ani ve středověku rozhodně neřídil oběhem Země kolem Slunce! Zde jde o anachronismus.

s. 20: „...důkladnou úvahou o volbě křestního patrona... Bohužel se na to postupně začalo zapomínat.“ – proč to je škoda, o co se tím ochuzuje??

s. 20: „Pravoslavná církev je v uctívání svatých ještě velkorysejší než církev katolická.“ – velkorysejší? Z jakého důvodu? Není to příliš morální hodnocení?

s. 21: „V současné perštině jméno Daria znamená „moře“. - V přesné transliteraci, ale i transkripci z perštiny: Darjá (دریا)

s. 22: „Ruská církev nedělá rozdíl mezi smrtí za Krista a smrtí kvůli následování Krista.“ – úplně nerozumím tomuto rozdílu, resp. jako kdyby tento rozdíl katolíci dělali?

s. 22: „Počet ruských mučedníků do 20. století není příliš velký. Zdá se, že hlavní příčinou „proslavení“ musí být nikoliv vnější, formální známky mučednictví, ale církví a lidovou úctou dosvědčené vnitřní pohnutky mučednického hrdinství těch, kteří trpěli za Krista. Pohnutka spočívá v nepřemožitelné lásce k Bohu nezávisle na vnějších podmínkách, do kterých je sluha Boží postaven.“ – v argumentaci se tady absolutně ztrácím; navíc v další podkapitole autorka hovoří o bezpočtu novomučedníků.... Tak jak to tedy je ve 20. století je hodně mučedníků nebo málo v ruské pravoslavné církvi?

s. 23: „Pravoslavná spiritualita se v tomto ohledu odvolává na Písmo, ze kterého je patrné, že první křesťané žili duchovním životem uvnitř svých církevních obcí, jež tvořily společenství podobná těm, v jakých žijí mniši v kláštorech.“ – evangelická, protestantská, luteránská, valdenská či katolická spiritualita není postavena na Písmu?

s. 23-24: „...když... Konstantin vydáním Ediktu milánského v roce 313 ukončil pronásledování křesťanů a křesťanství se stalo státním náboženstvím, život jednotlivců i společenství se začal zesvětšovat.“ – zesvětšování? Co tím myslíte?

- s. 26:** „...Drozis, tajná, byť dosud nepokřtěná křesťanka...“ – zajímavé téma, které tématicky nerozvedete, ale je to jistě škoda; co znamená ono „křesťanství v tajnosti“?
- s. 27:** „Chrysanthus nicméně i ji obrátil na křesťanskou víru. Žili spolu jako bratr a sestra jako tajní křesťané až do otcovy smrti, po níž začali svou víru vyznávat veřejně. Zemřeli mučednickou smrtí.“ – je toto opravdu vzor k následování? Žít s manželem / manželkou, jako bratr se sestrou?
- s. 30:** „Další ostatky obdržel v roce 1011 hrabě Fulko IV. z Anjou od papeže Sergia IV., který je přivezl ze své pouti do Jeruzaléma.“- škoda, že autorka nerozvádí, jak se ostatky dostali do Jeruzaléma
- s. 31:** „...Můžeme si sednout, úlevně si vydechnout a říci 'bezva, asi to jsou doopravdy oni.'“ Je opravdu adekvátní tuto větu citovat? Je to vůbec vědecky znějící věta? Navíc, se mi nezdá vůbec pointou onoho článku. Důkaz o pravosti či pravděpodobné pravosti ostatků musí být opřen o něco jiného než o emociální povzdech archeologa či antropologa!
- s. 32-33:** Není divné, že se žena převlékala za muže a je světicí? Zde mi chybí vaše kritika. Navíc těchto příběhů máme např. z tibetské tradice nespočet. Škoda, že to autorka více neokomentovala.
- s. 33:** „V malé vesnici Suvorovo (do bolševické revoluce Strachovaja Puza) v Nižgorodské oblasti jihovýchodně od Moskvy...“ – nemělo jít o Тульская область, případně o Ардатовский уезд, případně o Нижегородская губерния? Autorka to měla jistě upřesnit, najít vesnici Suvorovo či Strachovaja Puza není jednoduché. Namátkou jsem tuto vesnici marně pokoušel najít, našel jsem tři možná místa.
- s. 34:** „Údajně se neustále modlila Ježíšovu modlitbu...“ - co je Ježíšova modlitba?
- s. 35:** „...30 verst (přibližně 32 km) od Moskvy...“ – jsme ve střední Evropě a žijeme ve 21. století, délky počítáme v metrech či kilometrech
- s. 47:** kap. 6. Svatá Daria a její kult (s. 47-48) a „Životopisy svatých manželů Chrysantha a Darii lze v literatuře nalézt bez větších problémů... Nanejvýš pozoruhodným se proto jeví nález kosterních pozůstatků v kryptě katedrály italského města Reggio Emilia, potvrzující, že se s největší pravděpodobností opravdu jedná o ostatky svatých manželů.“) – a) moc nerozumím co autorka myslí termínem kult; b) nerozumím souvětí a jeho sepětí s kultem
- s. 47-48:** „Jejich existence i počet byly tedy příjemným překvapením.“ / „Kostel nacházející se na kraji Říma nemá vlastní internetové stránky a nepodařilo se mi dohledat žádné podrobnější informace.“ / „Na dálku se lze jen dohadovat, jaké důvody zde vedly k patrociniu.“ – Závěr bakalářské práce: příjemné překvapení o počtu kostelů??? Na bakalářskou práci jde o konstatování velmi slabé.
- s. 49:** „Shromážděné životopisné údaje by však neměly být pouhou informační databází o konkrétních historických osobách, ale měly by sloužit také jako podklad k zamyšlení nad různými formami svatosti, jako příklad a inspirace k následování.“ – ponechám stranou encyklopedické informace bez špetky teologické reflexe, ale co je tedy na Dariích hodné následování? Mám tomu rozumět, že např. tak, že jejich život „jako bratr a sestra“ („Společně s Dariou tvořili manželský pár, který žil svatým životem, a i z tohoto důvodu – zvláště v dnešní době – by mohli být našimi vzory.“ s. 49) je hoden být následován? S tím tedy opravdu nemohu souhlasit.
- s. 49:** „Konečně pak z práce nepřímo vyplývá i otázka uvážené volby jména, které rodiče dávají svému dítěti, a které stále častěji vybírají podle aktuální módnosti, atraktivity, neobvyklosti či jedinečnosti. Zapomíná se na to, že jménem se uznává existence člověka. Bůh oslovuje člověka jménem a jménem volá každého z nás. Uvážlivě zvolený křesťní patron nás přibližuje Bohu, stává se nejen vzorem, ale i „přítelem“ a přímělvcem“.“ - Kde je teologie křtu? Kde je teologie provázání každodenního života se světcem? Kde je trinitární ukotvení? Kde je prolnutí Vašeho hledání, Vašeho jména s těmito světicemi?

III) Metoda práce (hodnocení: B)

Za cíl práce autorka jmenuje: „Cílem práce je shromáždit, uspořádat a shrnout dostupné informace o nositelkách jména Daria, uctívaných v křesťanství Západu a Východu, a o sakrálních

stavbách jim zasvěcených.“ (s. 10). Nejprve: je opravdu adekvátní hovořit v rámci BC práce o shromáždění, uspořádání, shrnutí? Poté: není to úkol nadmíru veliký a tedy v mnohém přesahující požadavky kladené na BC práci? Dále, kde je teologická rovina a prvky teologické reflexe?

s. 11: *Bakalářská práce je literární rešerší. Opravdu? Vždyť se jedná i o předložení popisu sakrálních staveb, obrazů, soch.*

s. 11: *„Jedná se tedy o jednorázovou, výběrovou, faktografickou, druhově komplexní, klasickou rešerši materiálu k danému tématu.“ – chápu, co autorka chce říci, ale bakalářská práce má splňovat i kritéria, na kterých se ukáže, že autor / autorka umí metodologicky zpracovat nějaké téma. V teologii nebo kunsthistorii, či spiritualitě, marně hledám metodu, která by byla: jednorázová, výběrová, faktografická, druhově komplexní, klasická rešerše materiálu k danému tématu.... V teologii, dějinách spirituality.... spíše pracujeme s historickým bádáním, hermeneutikou, auditus – intellectus – experientia fidei; apod...*

s. 31: *Autorka píše: „Jeden pramen⁸⁴ tvrdí,..“ a v poznámce odkazuje: Visit Moygownagh at the heart of North Mayo - Visit North Mayo. Home - Visit North Mayo [online]. Copyright © Mike Kinsella [cit. 2022-10-29]. Dostupné z: <https://www.northmayo.ie/visit-moygownagh-north-mayo/> - ptám se však, je to opravdu pramen? Jaký je rozdíl mezi pramenem a literaturou v historické práci? S tím souvisí, že přesto, že autorka pracuje s historií, nezmiňuje vůbec žádné vědecké metody historické práce, kde by jistě minipasáž o pramenech byla.*

V 5. kap. *pak je metoda opřena o rešerši na internetu podle hledání výsledků klíčových slov. Domnívám se, že na bakalářskou práci je to málo, resp. tato metoda mohla být badatelsky a pečlivěji připravena. Takto šlo do jisté míry o náhodu. Kolik kostelů zasvěcených sv. Darie asi nemá internetovou stránku? Protože se jedná o sekundární metodu práce, která jen doložila kult sv. Darii i v architektuře v Evropě, to nepovažuji za chybu.*

IV) Formální zpracování práce (hodnocení: F)

Formální stránka práce je velmi slabá, takřka katastrofální. A to z mnoha hledisek. Poznámkový aparát v textu samotném i pod čarou je veskrze zmatečný, nepřesný a v humanitních vědách se příliš nevyskytující se.

Protože se domnívám, že jde spíše o odkaz na absenci hlubší spolupráce s vedoucím práce, nevnímám tyto chyby jako fatální. Každopádně na ně musím upozornit.

- *V celé práci: ISBN v pozn. pod čarou se neuvádí; pokud je chceme uvést, pak jen v závěrečném soupisu literatury*

- *V celé práci se mísí transkripce, transliterace, překlad a ponechaná azbuka. Chybí jednota a unifikace způsobu, chybí pravidlo transkripce, transliterace, chybí pravidlo překladu nebo užití zažitých českých zvyklostí (viz D'jačenko, отшельник, Дросида, Jelizaveta Petrovna, Dosifeja (Tjapkina) Kievskaja, Kapelle hll. Chrysanth und Daria, Chiesa dei Santi Grisanto e Daria, Chram svjatych Chrisanfa i Dar'i, Svjato-troický ipatjevský mužský klášter, Petěrgof, časovnja Chrisanfa i Darii při Vojenno-transportnom universtitěť železnodorožnych vojsk RF, Nikolaj II, Droniči, Časovnja Chrisanfa i Darii, Uspenija Presvjatoj Bogorodicy v obci Jelec, Voskresenija Slovuščego v Botovo, Troicy Živonačal'noj v obci Novaja Šurma, Voskresenija Christova, ...)*

s. 8: *V obsahu podivné uvozovky, či apostrofy za názvy (u kap. 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 3.1., 3.2., 3.3., 4.1., 4.2., 4.3., 4.4., 4.5., 4.6., 5.2.2., 5.2.6., 5.2.7., 5.2.8., 5.5.1., 5.5.2., 5.5.3.) – nechápu, nerozumím*

s. 11: ¹⁾ – číslo poznámky až za interpunkční znaménko

s. 12: ^{2,3,4} – to je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky

s. 13: ^{7,8} – to je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky

s. 13: ¹⁰ – číslo poznámky nemá být kurzívou

- s. 14:** ^{11,12,13,14,15} – to je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky
- s. 15:** ¹⁷ – a) číslo poznámky nemá být kurzívou; b) biblické odkazy v teologických pracech bývají v textu v závorce s pomocí zkratky, např. dle ČEP, Mk 8, 34-35)
- s. 16:** ^{20,21} – to je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky
- s. 17:** Šubrt²¹ i Kinzig²⁰ – a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) sekvence čísel: 21 – 20 (????); c) obě čísla poznámek (20 a 21) již čtenář četl na předchozí stránce, tedy autorka zde horním indexem upozornila na předchozí poznámku pod čarou – to je hodně nevědecké, zvláště v humanitních vědách
- s. 17:** ^{22,23,24,25,26} – a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč je poslední číslo poznámky tučně?
- s. 18:** ²⁷ - číslo poznámky až za interpunkční znaménko
- s. 18:** ²⁸ – a) číslo poznámky nemá být kurzívou; b) SC je snad dostupné i knižně v českém překladu
- s. 19:** ²⁹ - a) číslo poznámky nemá být kurzívou; b) SC je snad dostupné i knižně v českém překladu
- s. 19:** nikoliv Pavel VI – ale Pavel VI.
- s. 19, a pozn. 30 a 32:** oba na liturgie.cz ale přesto zcela jiné weby? Jak to?
- s. 20, pozn. 33:** SC je snad dostupné i knižně v českém překladu
- s. 20:** ³⁴ – číslo poznámky nemá být kurzívou
- s. 20:** „...například dílo Ekertovo z roku 1899³⁵ či Vondruškovo z roku 1930³⁶; z novějších prací dostupných v českém jazyce je to například Rok se svatými (1994²²) či Svatí na každý den (2010³⁷).“ – a) sekvence čísel poznámek je vskutku neuvěřitelně nevědecká; b) poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku!
- s. 21:** ³⁹). - poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku!
- s. 22:** ^{41,42} – opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky
- s. 22:** ^{43,44,45} - opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky
- s. 23:** ⁴⁶. - poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 23:** ⁴¹. – poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 23:** ⁴⁷. – poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 23:** ^{48,49,50,51,52,53,54} – a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?
- s. 24:** ⁵⁵ - číslo poznámky nemá být kurzívou
- s. 25:** „Kromě mnichů žijících v kláštorech mělo ruské pravoslaví bohatou tradici poustevníků (отшельник).“ - proč je slovo poustevníků podtrženo?
- s. 25:** ⁵⁷ - číslo poznámky nemá být kurzívou
- s. 26:** ^{60,61,62,63} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?
- s. 27:** ⁶⁵ - poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 27:** ^{66,67,68,69,70,71,72} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?

- s. 27:** ^{66,67,68,69} – a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) navíc, jsou tu doublety poznámek (66, 67, 68, 69) jsou jednou v nadpisu kapitoly, podruhé v textu
- s. 27:** ...Tarzia⁷⁰ ... - jaké překvapení, když v pozn. č. 70 je zcela něco jiného, než dílo od Tarzia! Nalezneme tam: *Chrysanthus und Daria* – Wikipedia. [online]. Dostupné z: https://de.wikipedia.org/wiki/Chrysanthus_und_Daria#Literatur. [cit. 2022-10-23]
- s. 28:** „Zmíněné Vondruškovo dílo⁷¹ z roku 1930...“ – jaké překvapení, když v pozn. č. 71 je zcela něco jiného, než dílo od Vondrušky!: AGASSO, Domenico, TARZIA, Antonio, ed. *Svatí na každý den: historie, spiritualita, umění: říjen – listopad – prosinec*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, str. 131. ISBN 978-80-7195-293-0
- s. 28:** ⁶⁹. – a) dvakrát poznámka č. 69!!; b) poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 28:** „Podle živého popisu v pravoslavném díle o životech svatých⁶⁷ (str. 394-395) chtěl císař Numerián nechat Chrysantha a Dariu mučit.“ – proč je v hlavním textu paginace literatury?
- s. 28:** „Zatímco „západní“ církev věnuje sv. Chrysantovi a sv. Darii maximálně několik odstavců, v USA vydané sešitky⁶⁸ celou jednu stranu, Ochridský prológ⁶⁶ tři strany a Životy svatých⁶⁷ 18 stran.“ – sekvence poznámek je děsivá
- s. 29:** a (o nichž se zmiňuje i Vondruška⁷¹) – jaké překvapení, když v pozn. č. 71 je zcela něco jiného než Vondruška: AGASSO, Domenico, TARZIA, Antonio, ed. *Svatí na každý den: historie, spiritualita, umění: říjen – listopad – prosinec*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, str. 131. ISBN 978-80-7195-293-0
- s. 29:** „...a Hilarie po těžkém mučení zemře na hrobě svých synů⁶⁸, případně na popravišti po vyslovení modlitby⁷⁶, nebo na hrobě synů po vyslovení modlitby dříve, než ji vojáci odvedou na mučení⁷⁷.“ - poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 29:** ⁶⁶, - poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 29:** ⁷⁸: - poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 29:** autorka píše: „Sv. Nikolaj Velimirovič, autor Ochridského prólogu⁶⁶, na počest svatých Chrysantha a Darii složil báseň, jejíž část si na tomto místě dovoluji ocitovat⁷⁸:“ – ponechám stranou nelogické sekvence poznámek, ponechám stranou chybu ocitovat místo odcitovat; autorka zde ovšem snecituje v. Nikolaje, ale překlad. Jméno překladatele pak neuvádí. V pozn. č. 78 jen zmíní: „Kniha je slovenským překladem srbského originálu; text je zde uváděn ve slovenské verzi.“
- s. 29:** ⁷⁹. - poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 30:** „V roce 2008 v katedrále probíhaly opravy, při nichž byl rozebrán hlavní oltář, kterého se nikdo nedotknul od roku 1651^{81,82}.“ – vedle shrnujícího počtu poznámek – opravdu se od roku 1651 nikdo nedotknul hlavního oltáře?????
- s. 30:** *Allessandru Cinti* – spíše: *Alessandra Cinti*
- s. 30:** odkaz na „...další ostatky sv. Chrysantha a Darii se od 10. století nacházejí v kryptě katedrály italského města Reggio Emilia (viz dále kapitola 5.2.7).“ Ovšem kap. 5.2.7. o provincii Reggio Emilia nehovoří, to spíše kapitola 5.2.6. a 5.2.8., ale ani v jednom případě se čtenář nedozvídá nic o kryptě, o ostatcích?
- s. 31:** ⁸³ - číslo poznámky nemá být kurzívou
- s. 31:** ^{84,85,86} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?
- s. 32:** ^{87,88,89,90,91} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?

- s. 33:** ⁹². - poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 33:** ^{93,94,95,96} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?
- s. 35:** ^{97,98,99,100} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?
- s. 37:** ^{102,103} - a) čísla poznámek nejsou odděleny čárkou, což mate; b) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; c) proč jsou čísla poznámek tučně?
- s. 38:** ^{104,105} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?
- s. 38:** ¹⁰⁶ - proč je číslo poznámky tučně?
- s. 39:** ¹⁰⁷. - poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 39:** ¹⁰⁸ - proč je číslo poznámky tučně?
- s. 39:** ¹⁰⁹ - proč je číslo poznámky tučně?
- s. 39:** ^{110,111} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?
- s. 41:** ¹¹⁹. - poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku
- s. 41:** ¹²⁰ - proč je číslo poznámky tučně?
- s. 43:** je nevhodné dělit kapitolu jen a pouze na jednu kapitolu (viz 5.4.1 Schlaiten, Kapelle hl. Chrysanth und Daria)
- s. 44:** ^{122,123,124} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?
- s. 44:** ¹²⁵. - a) poznámky se kladou za všechny druhy interpunkčních znamének, tedy za tečku, čárku, středník i např. za závorku; b) odkaz na Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. ARGO: Paseka; Paseka, 1996, 6. sv. ISBN 80- 7185-057-8, str. 667 – bez udání hesla, autora hesla....
- s. 44:** ^{127,128,129,130} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?
- s. 45:** ^{131,132} - a) opětovně toto je hrubá chyba., poznámky, resp. literaturu sjednotíme pod čarou do jedné poznámky; b) proč jsou čísla poznámek tučně?

V) Stylistické a gramatické zpracování práce (hodnocení: A)

Celá práce je stylisticky a gramaticky na vysoké úrovni. A hodnotně napравuje autorčinu reputaci po kolosálních chybách ve formálním pohledu.

I přesto si nedopustím několika poznámek.

- V celé práci je velmi neuctivě hovořeno o zpracovávaných autorech; autorka na ně odkazuje pouze příjmením, píše o Tarziovi, Vondruškovi,... ; kdyby takto odkazovala v závorce na jednotlivé autory a jejich díla, nebylo by to neuctivé, tak mohlo být například (Vondruška 2005, s. 25-27), hovořit o někom jen příjmením je přinejmenším podivné.

s. 10: *„Protože hlavní světící, která začala být uctívána jako první, byla mučednice Daria Římská, podrobněji se osvětluje pronásledování pro víru a podává se stručná historie mučednictví v raném křesťanství do konce 3. století.“ – češtinářsky toto souvětí moc nechápu; kontextem mi je jasnější smysl; toto sdělení hraničí s anakolutem.*

s. 30: *„...jedinečné otravy šlechty ve starém Římě.“ – mluvit o jedinečnosti otravy se mi zdá snad i cynické, snad autorka mohla použít slovo „jednoznačné / signifikantní...“*

s. 33: *Ducha Svatého – jsem zastávce pokornější varianty Duch svatý; i přesto, že vím, že současný pražský arcibiskup je zásadně pro psaní velké S*

s. 38: „Tento krásný, malý, jednolodní kostel (→obr. 17) osamoceně shlíží s hor.“ – shlédnout shora, nebo z hor, ale nikoliv s hor

s. 39 a 45: „...byla zasvěcena nejen svatým Chrysantovi a **Darie** / kostel zasvěcený svatým Chrysanthovi a **Darii** / „...prestoly zasvěcené mučednici **Darie**, případně Chrysanthovi a **Darie**“ – jak tedy skloňujeme **Dariu**?

Závěrečné shrnutí a výsledné hodnocení: B

Předkládaná bakalářská práce z většiny úhlů pohledu splňuje kritéria kladená na bakalářskou práci. Téma je originální a vhodně zvoleno, češtinářsky je práce skvěle sepsána, graficky dokonale doplněna. Teologicky je slabší a na klíčové teologické momenty – samotnou autorkou nastíněné (teologie křtu, význam křestního jména...) - autorka sama zásadněji nereaguje.

Bohužel formální nedostatky jsou velmi značné. O to více bolí, když je autorka nositelkou titulů před jménem a za jménem, ale de facto neumí zpracovat poznámkový aparát! Poznámky nejsou „nutným zlem“, ale řemeslem, který ukazuje na autorovu / autorčinu schopnost pracovat s primárními prameny a sekundární literaturou. Ukazuje se tím řemeslo autora / autorky. Vše má zásadní význam i v rámci práva, kdy se právě díky poznámkám pod čarou vyhýbáme plagiátorství. Autor / autorka jasnými, přesnými, jednoduchými a nematoucími poznámkami, ulehčuje čtenářům četbu dalších odkazů, ale chrání i sám sebe (sama sebe). Poznámky pod čarou jsou výrazem pokory autora či autorky. Zmatečně vypracovaný, nepřesný poznámkový aparát velmi ztěžuje čtenářovu orientaci v textu. Jde tedy i o způsob komunikace mezi autorem / autorkou a čtenářem.

Domnívám se, že slabá formální stránka práce má dva důvody: a) autorka nečte odbornou teologickou či filosofickou literaturu (to je sice na pováženou, ale je to realita, ze které dnes studenti, zvláště dálkoví, přicházejí a ve které také tři a více let studují); b) je evidentní, že vedoucí práce autorce nepodal zpětnou vazbu a nepodal ji pomocnou ruku.

I přesto ve mne práce jednoznačně budí spíše pozitivní reakce a hodnotím ji velmi kladně. Navrhuji, aby byla hodnocena za B (valde bene).

Zpracoval 2. dubna 2023

Lukáš de la Vega Nosek